

5.4.4 Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus (OPS-perusteet)

Kunta voi järjestää maahanmuuttajille perusopetuksessa järjestettävää valmistavan opetuksen lisäopetusta. Valmistavan opetuksen lisäopetusta saavat oppilaat ovat perusopetuksen oppilaita. Opetusta järjestetään sellaiselle ulkomaalaistaustaiselle oppilaalle, joka ei ole syntynyt Suomessa. Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus¹ on tarkoitettu perusopetukseen valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyville oppilaille, joilla ei ole vielä riittävää peruskielitaitoa koulun opetuskielessä.

Perusopetukseen siirtyvillä oppilailla tarkoitetaan oppilaita, jotka ovat päättäneet valmistavan opetuksen samana tai sitä edeltävänä vuonna. Oppilaan edun kannalta on tarkoituksenmukaista, että hän siirtyy perusopetuksessa järjestettävään valmistavan opetuksen lisäopetukseen suoraan perusopetukseen valmistavan opetuksen päättymisen jälkeen.

Valmistavan opetuksen lisäopetukseen on tarkoituksenmukaista ohjata oppilaat, joilla on vielä perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen kehittyvä alkeiskielitaito (A1) opetuskielessä (Kehittyvän kielitaidon asteikko, suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus) tai puutteellinen tai vähäinen koulunkäyntihistoria. Myös oppilaat, jotka siirtyvät valmistavasta opetuksesta perusopetukseen sen loppuvaiheessa, voivat tarvita valmistavan opetuksen lisäopetusta.

Perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetus voidaan järjestää enintään vuoden ajaksi². Oppilaan tarvetta valmistavan opetuksen lisäopetukseen arvioidaan säännöllisesti, ja se voidaan päättää vuoden aikana niissä oppiaineissa, joissa oppilas ei enää tarvitse sitä.

Perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetusta saavan oppilaan oppimisen ja osaamisen arvioinnissa noudatetaan perusopetuksen arvioinnin periaatteita.

Opetuksen tavoitteet ja sisältö

Perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan peruskielitaitoa opetuskielessä ja eri tiedonalojen kielissä. Peruskielitaidolla tarkoitetaan sellaisia suomen/ruotsin kielen valmiuksia, joita oppilas tarvitsee perusopetuksessa. Tiedonalojen kielen hallinnalla tarkoitetaan oppilaan valmiuksia lukea, ymmärtää ja tulkita eri oppiaineiden tekstejä sekä tuottaa niitä.

Valmistavan opetuksen lisäopetus on kielitietoista opetusta. Opetuksessa keskitytään kullekin oppiaineelle ominaisten tekstien yhteiseen tarkasteluun, tekstien tyypillisten piirteiden löytämiseen ja opiskelun edellyttämien tekstien ohjattuun tuottamiseen suullisesti ja kirjallisesti sekä oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistamiseen.

Oppilas etenee opinnoissaan paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettyjen vuosiluokka-kohtaisten tavoitteiden mukaisesti. Myös opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain on

¹ Laki perusopetuslain muuttamisesta 103/2025 5 §

² Laki perusopetuslain muuttamisesta 103/2025 9 §

mahdollista valmistavan opetuksen lisäopetuksessa. Tällöin noudatetaan luvussa 5.4.3 kuvattuja periaatteita.

Opetukseen ohjaaminen ja opetuksen järjestäminen

Valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarve arvioidaan lähtökohtaisesti perusopetukseen valmistavan opetuksen loppuvaiheessa. Arvioinnin tekee perusopetukseen valmistavaa opetusta antanut opettaja yhteistyössä muiden oppilasta opettaneiden opettajien kanssa. Jos oppilas siirtyy valmistavan opetuksen lisäopetukseen myöhemmin, arviointi tehdään yhteistyössä oppilasta opettavien perusopetuksen opettajien kanssa. Arviointi kohdistuu opetuskielen peruskielitaitoon ja eri oppiaineiden tiedonalojen kielen hallintaan.

Valmistavan opetuksen lisäopetukseen ohjataan lähtökohtaisesti ne oppilaat, joiden peruskielitaito opetuskielessä on pääasiassa vielä kehittyvän alkeiskielitaidon (A1) vaiheessa. Tällöin oppilas selviää useimmin toistuvista arkisista koulun kielenkäyttötilanteista. Hän osaa nimetä tuttuja asioita sekä tunnistaa puhutusta ja kirjoitetusta kielestä tuttuja sanoja ja ilmauksia, lyhyitä ohjeita ja tuttuja aiheita. Opetuspuheesta ja opetuksessa käytetyistä teksteistä hän ymmärtää aiheen kuvien ja ydinsanojen avulla ja osaa tuottaa lyhyitä tekstejä. Oppilas tarvitsee malleja ja tukea tekstien ymmärtämiseen, tulkitsemiseen ja tuottamiseen. (Kehittyvän kielitaidon asteikko, suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus).

Oppilaalle voidaan laatia suunnitelma opintoja varten opettajien yhteistyönä. Suunnitelmassa kuvataan oppilaan opetuskielen opetuksen tavoitteet erityisesti niissä oppiaineissa, joissa valmistavan opetuksen lisäopetusta annetaan sekä muut valmistavan opetuksen lisäopetuksen tavoitteet. Suunnitelmaa laativat opettajat käyvät keskustelun valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarpeesta ja tavoitteista oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa.

Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus on joustavaa, suunnitelmallista ja oppilaan tarpeiden mukaan muuttuvaa. Valmistavan opetuksen lisäopetusta annetaan oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana samanaikais- tai yhteisopetuksena, erillisinä lisätunteina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Valmistavan opetuksen lisäopetuksen järjestämiseksi koulussa voidaan nimetä vastuuopettaja. Vastuuopettaja osallistuu yhteistyössä muiden opettajien kanssa oppilaan suunnitelman ja työjärjestyksen laatimiseen ja voi toimia myös yhteis- ja samanaikaisopettajana valmistavan opetuksen lisäopetuksessa.

Porin kaupunki

Oppilas voi siirtyä valmistavan opetuksen jälkeen myös perusopetukseen valmistavan opetuksen lisäopetukseen. Siirtyminen valmistavan opetuksen lisäopetukseen tehdään pääsääntöisesti heti valmistavan opetuksen päättyttyä. Valmistavan opetuksen lisäopetukseen voidaan siirtyä myös suoraan perusopetuksesta, mikäli oppilaan valmistava opetus on päättynyt edeltävänä vuonna. Lisäopetus kestää korkeintaan lukuvuoden.

Lisäopetus järjestetään siinä koulussa, johon oppilas siirtyy perusopetukseen. Valmistavan opetuksen lisäopetus järjestetään samanaikaisopetuksena. Vastuu lisäopetuksen järjestämisestä on koulun rehtorilla.

Oppilaan tarpeen osallistua perusopetukseen valmistavan opetuksen lisäopetukseen arvioivat monikielisten opetuksen konsultoiva erityisopettaja ja oppilaan valo-opettaja ennen valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtymistä. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä muiden opettajien kanssa. Mikäli oppilas siirtyy valmistavan opetuksen lisäopetukseen ollessaan jo perusopetuksessa, tarpeen arvioivat monikielisten opetuksen konsultoiva erityisopettaja ja oppilasta opettavat opettajat. Kriteereinä perusopetukseen valmistavan opetuksen lisäopetuksen saamiseen ovat:

- oppilaan suomen kielen taitotaso on tasolla A1 ja/tai*
- oppilaan koulunkäyntihistoria on vähäinen.*

Oppilaan aloittaessa valmistavan opetuksen lisäopetuksen huolehditaan opetuksen järjestämisen kannalta oleellisen tiedon siirtymisestä. Ennen valmistavan lisäopetuksen alkamista oppilaalle laaditaan valmistavan opetuksen lisäopetuksen suunnitelma. Mikäli oppilas siirtyy lisäopetukseen suoraan valmistavasta opetuksesta, suunnitelman laatimisesta vastaa valmistavan luokan opettaja. Oppilaan siirtyessä lisäopetukseen perusopetuksesta suunnitelman laatimisesta sovitaan koulukohtaisesti. Oppilaan eteneminen valmistavan opetuksen lisäopetuksessa kirjataan oppiaineittain suunnitelmaan, jota päivitetään tarvittaessa ja vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa. Suunnitelmassa käytetään Porin kaupungin yhteistä pohjaa. Koulukohtaisesti sovitaan, kuka vastaa lisäopetuksen oppilaiden opintojen seuraamisesta, suunnitelman päivittämisestä ja huoltajayhteistyöstä. Mikäli lisäopetus ei kestä koko lukuvuotta, lisäopetuksen päättämisestä sovitaan yhteistyössä oppilasta opettavien opettajien kesken.